

Biedrības “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija”

ŠVICES ŠĶIRNES GOVJU AUDZĒŠANAS PROGRAMMA

no 2024.gada

Šī audzēšanas programma audzētāju biedrības darbības ietvaros reglamentē asociācijas biedru šķirnes dzīvnieku ciltsdarba pamatprincipus.

Satura rādītājs

1. CILTSDARBA VIRSMĒRĶIS	4
2. CILTSDARBA MĒRĶI UN UZDEVUMI	4
3. AUDZĒŠANAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA GANĀMPULKĀ	4
4. ŠĶIRNES RAKSTUROJUMS	4
4.1. ŠVICES ŠĶIRNES GOVIS LATVIJĀ	5
4.2. ŠVICES ŠĶIRNEI RADNIECĪGĀ TIPA DZĪVNIEKI: ŠVEICES BRŪNĀ	6
5. IDENTIFIKĀCIJAS SISTĒMA	6
6. IZCELSMES REĢISTRĀCIJAS SISTĒMA	7
7. DZĪVNIEKU IZCELSMES APSTIPRINĀŠANA, PIELIETOJOT DNS TESTU	8
8. SNIEGUMA PĀRBAUDES KĀRTĪBA	8
9. ŠĶIRNES IZKOPŠANA	8
10. CILTSGRĀMATAS KĀRTOŠANAS METODIKA	9
11. VAISLINIEKA UN VAISLAS MATERIĀLA SERTIFIKĀCIJA	10
12. ZOOTEHNISKĀ SERTIFIKĀTA UN IZCELSMES APLIECINĀJUMA IZSNIEGŠANAS KĀRTĪBA	12
13. KĀRTĪBA AUDZĒŠANAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANĀ	13
PIELIKUMI	14

IEVADS

Biedrībā “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija” (turpmāk –LHA) saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 8. jūnija Regulu (ES) Nr. 2016/1012 par zootehniskajiem un ģealoģiskajiem nosacījumiem dzīvnieku audzēšanai, tīršķirnes vaislas dzīvnieku, krustojuma vaislas cūku un to reproduktīvo produktu tirdzniecībai Savienībā un ievēšanai tajā, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 652/2014, Padomes Direktīvas 89/608/EEK un 90/425/EEK un atceļ konkrētus aktus dzīvnieku audzēšanas jomā Turpmāk – Dzīvnieku audzēšanas regula), Dzīvnieku audzēšanas un ciltisdarba likumu un saistītajiem normatīvajiem aktiem ir izstrādājusi “Biedrības “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija” Švices šķirņu govju audzēšanas programmu” īstenošanai Latvijas teritorijā.

Programmu īstenojošo audzētāju tiesības un pienākumus, strīdu izšķiršanas kārtību, vienlīdzīgu attieksmi reglamentē ŠVICES ŠĶIRŅU GOVJU AUDZĒŠANAS PROGRAMMAS īstenošanas reglaments. LHA biedru tiesības un pienākumus, strīdu izšķiršanas kārtību, vienlīdzīgu attieksmi reglamentē LHA Statūti.

Piena lopkopība ieņem nozīmīgu vietu Latvijas lauksaimniecības sektorā, sniedzot būtisku ieguldījumu valsts ekonomikā un lauku reģionu attīstībā un ekonomikā. Nozare nemitīgi attīstās, izmantojot modernas tehnoloģijas un risinājumus, bet tai pašā laikā saglabājot tradicionālas vērtības, kas ļauj saražojot augstas kvalitātes pienu.

Pēdējos gados Eiropas Zaļais kurss ir kļuvis par pārmaiņu virzītājspēku visās Eiropas Savienības lauksaimniecības nozarēs, tostarp piena lopkopībā. Šī iniciatīva veicina saimniecības pāreju uz videi draudzīgāku saimniekošanas modeli, kurā ir padomāts par bioloģisko daudzveidību, dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, atjaunojamās enerģijas integrēšanu, dzīvnieku labturību un efektīvu resursu izmantošanu saimniecībā. Latvijas piensaimniekiem Zaļais kurss ir gan izaicinājums, gan iespēja. Lai gan tas prasa būtiskas izmaiņas lauksaimniecības metodēs, lai atbilstu stingrākiem vides standartiem, tas arī paver iespējas inovācijai un izaugsmei nozarē, nodrošinot piekļuvi jaunām tehnoloģijām, tirgiem un finansiālam atbalstam.

Svarīgi, lai piena lopkopības saimniecība spētu efektīvi strādāt un izmantot pieejamos resursus, ir izvēlēties un audzēt šķirni, kas atbilst saimniecības mērķiem, radot iespējami lielāko peļņu. Šķirne ir jāizkopj, veicot mērķtiecīgu darbu dzīvnieku izlasē, atražojot ganāmpulku tikai no dzīvniekiem, kas atbilst saimniecības mērķiem. Saimniecībā jāveido arī dzīvnieku atlase, piemeklējot augstvērtīgu vaislas materiālu, kas ir vispiemērotākais konkrētajam dzīvniekam.

Švices šķirnes govīs ir augsti novērtēta piena liellopu šķirne, kas pazīstama ar izcilu ražību, ilgmūžību un spēju pielāgoties dažādiem vides apstākļiem. Bet Švices šķirnes govju piena kvalitāte ir iemesls, kāpēc šī šķirne ir slavēta visā pasaulē. Švices govju piens ir izcili piemērots siera ražošanai. Švices šķirnes govīs ir piemērotas dažādām turēšanas sistēmām, pateicoties to izturīgajām kājām un izturībai pret dažādiem klimatiskajiem un vides apstākļiem. Šķirnes augstā ražība un ilgmūžība nodrošina konkurētspēju, vienlaikus samazinot SEG radītās emisijas. Izcilās šķirnes īpašības veicina tās popularitāti piensaimnieku vidū visā pasaulē.

1. CILTSDARBA VIRSMĒRĶIS

Švices šķirnes govju populācijas uzlabošana.

2. CILTSDARBA MĒRĶI UN UZDEVUMI

Izkopt un palielināt Švices tīršķirnes govju populāciju, izmantojot vietējo un citu valstu augstvērtīgu vaislas materiālu. Uzlabot produktivitātes rādītājus, saglabājot šķirnei raksturīgās piena kvalitātes īpašības.

Uzdevumi:

- Popularizēt un ieteikt veidot dzīvnieku atlasī, kas veikta, balstoties uz genoma analīžu rezultātiem, un izmantot pēc genoma novērtētus vaisliniekus.
- Uzlabot EKP ražību vienā mūža dienā, lai vidējas tīršķirnes govys EKP uz vienu mūža dienu sasniegtu 17 kg.
- Govju eksterjers uzlabojams, veicot pāru atlasī, analizējot esošo situāciju katrā ganāmpulkā un ņemot vērā turēšanas sistēmu.
- Govju populācijas palielināšanai vēlams veikt jaunlopu izaudzēšanu, lai pirmā sēklošanas reize telēm būtu ne vēlāk kā 15 mēnešu vecumā (izvēloties pirmās sēklošanas vecumu, vēlams ņemt vērā teles dzīvmasu un krustu augstumu). Katrā ganāmpulkā, izvērtējot esošo situāciju, var izvirzīt savus atražošanas uzdevumus, lai sasniegtu Audzēšanas programmā noteiktos rādītājus.

Papildus ar selekciju saistītiem uzdevumiem ir jāveic ganāmpulku īpašnieku izglītošana par ciltsdarba nozīmi ganāmpulku attīstībā un citām tēmām.

3. AUDZĒŠANAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANA GANĀMPULKĀ

Audzēšanas programma ganāmpulkā tiek īstenota slēdzot vienošanos (5. pielikums) par programmas īstenošanu.

Audzēšanas programmu ganāmpulkā īsteno ar govīm, kuras atbilst vienam no sekojošiem punktiem:

- iegūtas no sertificēta Švices šķirnes vaislinieka, ja vien īpašnieks nav rakstiski izteicis vēlmi ar konkrēto dzīvnieku Švices šķirnes govju audzēšanas programmu neīstenot;
- ievestas Latvijā kā Švices tīršķirnes dzīvnieki;
- dzimušas Latvijā ievestai Švices tīršķirnes govij no ārzemēs reģistrēta pārojuma ar Švices šķirnes vaislinieku;

4. ŠĶIRNES RAKSTUROJUMS

Švices liellopu šķirne izveidota 19.gadsimtā Šveices Alpu reģionā, lai gan šķirnes izcelsmes saknes varētu būt meklējama jau 4000 gadus pirms mūsu ēras. Lielākā daļa vēsturnieku piekrīt, ka Šveices šķirnes liellopi ir viena no vecākajām piena šķirnēm. Šķirnes uzlabošanai pēc 1860. gada no Vācijas ievestas brūnās šķirnes govys (*Braunviehs*). Latvijā Švices šķirne ieviesta 19. gs. beigās.

Mūsdienās Švices šķirnes populācijas apjoms ieņem otro vietu aiz Holšteinas šķirnes govīm. Lielas Švices šķirņu populācijas ir Vācijā, Šveicē, Itālijā, Austrijā, ASV un Kanādā, bet šī šķirne ir plaši izplatīta visā pasaulē. Šķirnei raksturīga augsta produktivitāte, ilgmūžība, mierīgs temperaments un spēja lieliski pielāgoties ekstremāliem apstākļiem, piemēram, karstumam un aukstumam. Šīs šķirnes govīm ir augsts olbaltumvielu un tauku saturs pienā, kā arī olbaltumvielu un tauku attiecība ideāli piemērota kvalitatīva siera ražošanai. No Švices šķirnes populācijas apmēram 75 – 80% ir vēlamais BB

κ -kazeīna genotips un apmēram 65 – 70% ir vēlamais A2/A2 β -kazeīna genotips. Šķirnei raksturīgs zems somatisko šūnu skaits pienā.

Švices šķirnes liellopiem ir spēcīgas kājas ar pareizu stāvotni un cietiem nagiem, kas nodrošina ka dzīvniekiem reti ir kāju problēmas. Spēcīgās kājas, augstā barības izmantošana un spēja pielāgoties dažādiem vides apstākļiem ļauj šo šķirni turēt dažādās turēšanas sistēmās. Šķirnei raksturīgs ciešs tesmeņa pieslēgums un optimāls priekšējo un aizmugurējo pupu izvietojums, kas šķirni padara piemērotu slaukšanai robotā.

Švices šķirnes dzīvniekiem raksturīgā apmatojuma krāsa ir brūni pelēka (dažādas nianšes), brūna, pelēka vai zeltaina, bez raibumiem. Bieži apmatojums uz muguras (no skaušta līdz astes saknei), uz vēdera un kājām ir gaišāks. Buļļiem galva, kakls un ķermeņa priekšdaļa ir ar tumšāku apmatojumu. Šķirnes raksturīgākā iezīmē ir tumšs, svina krāsas purna spogulis, ap kuru ir gaišu segmatu ieloks. Švices šķirnes govju galva ir neliela, ar platu pieri, ragi īsi, tievi, melniem galiņiem. Kakls vidēji garš, plats to sedz plāna, krokota āda. Ķermenis garš, plats ar ideāli taisnu muguru un jostas līniju, krūtis dziļas, platas, ar attīstītu pakrūti.

Piedzimstot Švices šķirnes teļš vidēji sver 42 kg, bet pieaugusi govys vidēji sver 590 – 800 kg un tās krustu augstums ir 146 cm, bet krustu augstums 142 cm. ASV Švices asociācija (BSA) rekomendē Švices šķirnes teles pirmo reizi sēklot 13 mēnešu vecumā. Sēklojot teli pirmo reizi, tās dzīvībai vajadzētu būt no 340 līdz 410 kg.

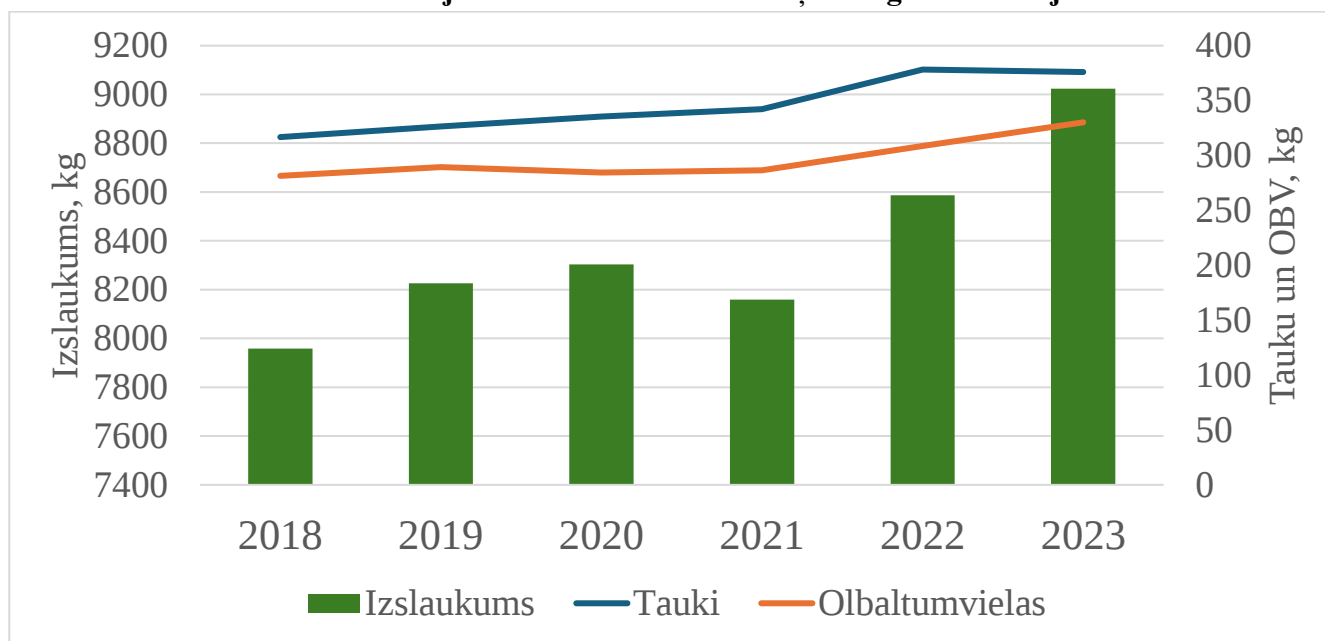
4.1. Švices šķirnes govys Latvijā

Pēc Lauksaimniecības datu centra datiem, 2023.gadā snieguma pārbaudi veica 91 Švices šķirnes govys. Dzīvnieki atradās 26 ganāmpulkos.

Izanalizējot pārraudzības datus, var secināt, ka Švices šķirnes vidējais izslaukums katru pārraudzības gadu pieaug (skat. 1.att.), saglabājot augstu tauku un olbaltumvielu saturu pienā. Latvijā Švices šķirnes govju pienā vidēji ir 4,15% tauku un 3,55% olbaltumvielu saturs. Švices šķirnes govju

1.attēls

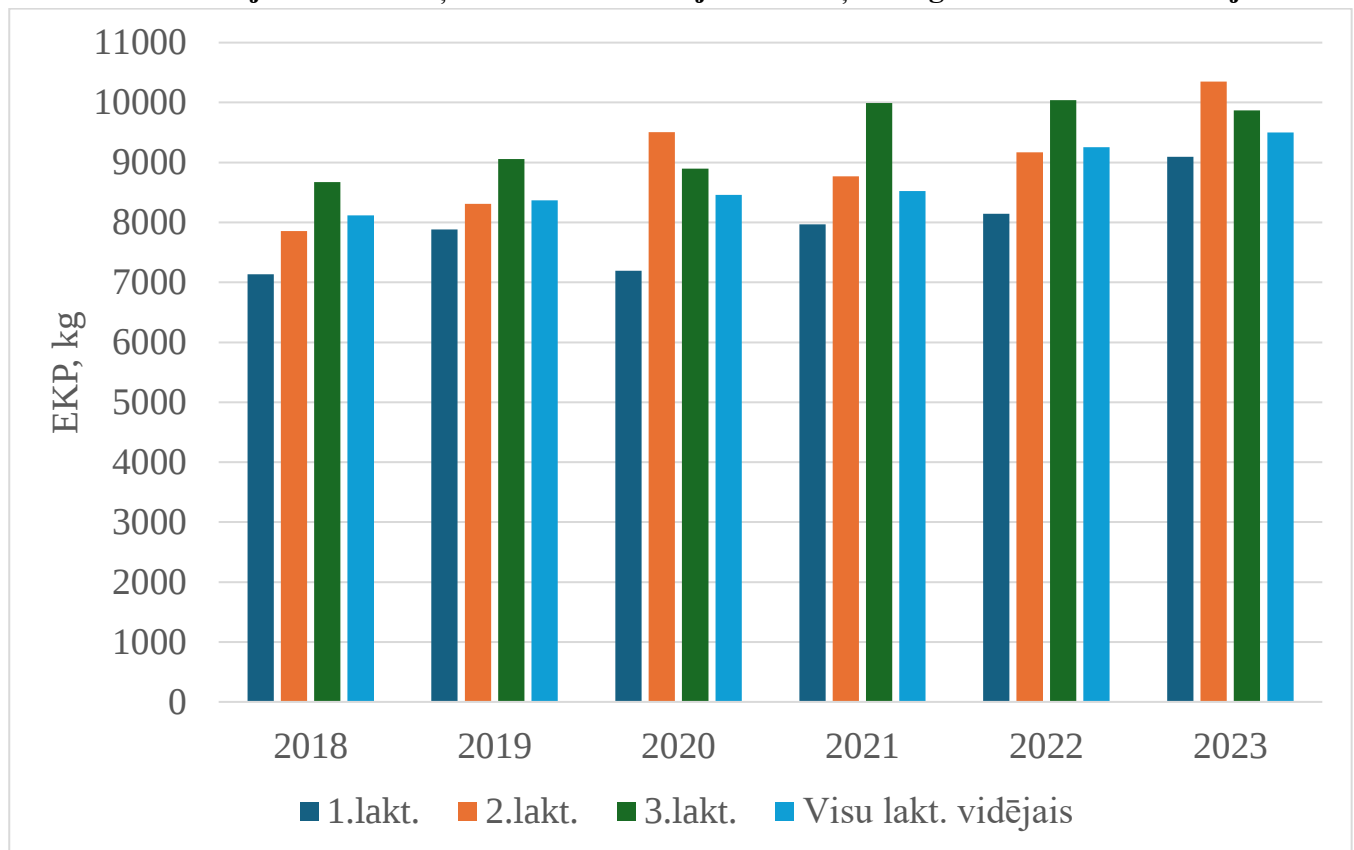
Vidējā standartaizmai Švices šķirnes govīm Latvijā

vidējais izsaukums ir palielinājies par 1065 kg, salīdzinot 2018.gadu ar 2023.gadu. Cenšoties saglabāt šādu vai līdzīgu izaugsmi, prognozējam, ka vidējais izslaukums 2030.gadā varētu sasniegt 10000 kg.

Celt Švices šķirnes govju izslaukumu ir būtisks, bet ne galvenais ciltsdarba uzdevums, jo svarīgi saglabāt šķirnei raksturīgās piena kvalitātes īpašības. Tāpēc svarīgi aplūkot ne tikai izslaukuma izmaiņas, bet arī EKP izmaiņas. Aprēķinot EKP katrai laktācijai, varam secināt, ka Švices šķirnes

Vidējā EKP izmaiņas standartlaktācijā Švices šķirnes govīm dažādās laktācijās

Būtiska loma produktivitātes uzlabošanai būs atbilstoša vaislinieka izmantošana. Latvijā sertificēti 36 Švices šķirnes vaislinieki, kuriem šobrīd (uz 01.09.2024) ir aktīvs vaislinieka izmantošanas sertifikāts. Lielākoties bulļu izcelsmes valsts ir ASV, Šveice un Francija.

4.2. Švices šķirnei radniecīgā tipa dzīvnieki: Šveices brūnā

Šķirnes kods: OB

Šveices brūnā šķirne ir radniecīga Švices šķirnei, kuras izcelsme sākotnēji veidojusies no Šveices vietējiem dzīvniekiem. Līdzīga ir ķermeņa apmatojuma krāsa, kāju veselība, kura raksturojas ir labu izturību, salīdzinoši augsts piena tauku un olbaltumvielu saturs pienā. Pamatojoties uz radniecisko izcelsmi un kopējām fenotipiskām pazīmēm, Šveices brūnā šķirne pieļaujama Švices šķirnes jebkurā izcelsmes paaudzē. Šveices brūnās šķirnes dzīvniekiem veic identifikāciju, pārraudzību, vērtēšanu un ierakstīšanu ciltsgrāmatā pēc tādiem pašiem nosacījumiem, kādi ir noteikti Švices šķirnei.

5. IDENTIFIKĀCIJAS SISTĒMA

Dzīvnieku apzīmēšanu veic saskaņā ar spēkā esošiem MK noteikumiem par „Lauksaimniecības dzīvnieku un akvakultūras dzīvnieku to ganāmpulku un novietņu reģistrēšana un lauksaimniecības dzīvnieku apzīmēšana”.

Latvijā identifikācijas sistēmu nodrošina “Lauku atbalsta dienests” (turpmāk LAD), atbilstoši MK noteikumiem. Elektroniskās sistēmas uzturēšanai izveidota elektroniskā datu bāze.

Piena šķirņu govju identifikācijas sistēma ietver sekojošus elementus:

- krotālijas, lai identificētu dzīvniekus individuāli;
- elektronisku datu bāzi;

- pases eksportējamiem dzīvniekiem (pārējiem pēc ganāmpulka īpašnieka izvēles);
- individuālus reģistrus katrā saimniecībā.

Liellopu apzīmēšanai izmanto divpusējas, elastīgas, vienreiz izmantojamas dzeltenas krāsas plastikāta krotālijas, uz kurām neizdzēšami uzdrukāts dzīvnieka identitātes numurs un svītru kods. Datu centra piešķirtais identitātes numurs sastāv no 14 zīmēm. Ir iespēja izmantot elektronisko identifikācijas sistēmu.

6. IZCELSMES REĢISTRĀCIJAS SISTĒMA

Piena šķirņu govju izcelsmes reģistrācijas sistēmu nodrošina LAD, kas reģistrē visus ar dzīvnieku saistītos notikumus.

Ciltsdarba dokumentācija:

Ciltsdarba dokumentāciju kārtro atbilstoši spēkā esošiem MK noteikumiem par „*Zootehniskā sertifikāta un izcelsmes apliecinājuma izsniegšanas kārtība*” un biedrības atsevišķi izvirzītām prasībām audzēšanas programmā.

Izcelsme ar DNS metodi jāapstiprina:

- dzīvniekam ar neskaidru informāciju par norādītajiem vecākiem;
- ciltsgrāmatā reģistrētiem dzīvniekiem izlases kārtībā;
- dzīvniekiem pēc īpašnieka pieprasījuma.

Noteikta šāda ciltsdarba dokumentācija:

- 1) **Govs un vaislas buļļa individuālās uzskaites kartīte (ciltskartīte)** – izsniedz pēc pieprasījuma dzīvnieku pārvietojot uz citu ganāmpulku, glabājas un tiek uzturēta LAD datu bāzē. Dzīvnieka individuālās uzskaites kartītē jeb ciltskartītē ieraksta visus iegūtos datus par dzīvnieku viņa dzīves laikā. Elektroniski ciltskartīti kārtro LAD, un tā ir pieejama datu centra ciltsdarba un pārraudzības informācijas datu bāzē.
- 2) **Zootehniskais sertifikāts** – ir dzīvnieka izcelsmes un ciltsvērtību raksturojošs dokuments. Zootehnisko sertifikātu izsniedz tīršķirnes dzīvniekiem, kas atbilst uzņemšanai vai reģistrēti ciltsgrāmatas pamatdaļā. Izsniedz pēc ganāmpulka īpašnieka pieprasījuma. Zootehniskā sertifikāta forma un saturs noteikts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2016/1012. Biedrība pārbauda iesniegtās informācijas atbilstību un mēneša laikā pieņem lēmumu par zootehniskā sertifikāta izsniegšanu. Ja zootehnisko sertifikātu nevar izsniegt, biedrība rakstiski norāda atteikuma iemeslus.
- 3) **Izcelsmes apliecinājums** - ir dzīvnieka izcelsmes un ciltsvērtības raksturojošs dokuments, kurā ir informācija par dzīvnieka priekštečiem un to ciltsvērtībām. Izcelsmes apliecinājumu iespējams sagatavo arī dzīvniekiem, kas neatbilst ciltsgrāmatas pamatdaļas prasībām. Izsniedz pēc ganāmpulka īpašnieka pieprasījuma. Biedrība mēneša laikā pārbauda informācijas atbilstību un izsniedz apliecinājumu. Ja izcelsmes apliecinājumu nevar izsniegt, Biedrība rakstiski norāda atteikuma iemeslus.
- 4) **Vaislinieka izmantošanas sertifikāts**: izsniedz atbilstoši šīs programmas 11. nodaļas prasībām.

7. DZĪVNIIEKU IZCELSMES APSTIPRINĀŠANA, PIELIETOJOT DNS TESTU

Dzīvnieka izcelsme tiek reģistrēta, pamatojoties uz pirmsdokumentos uzrādīto informāciju par apsēklošanu un piedzimšanu. Precīza informācija par dzīvnieka izcelsmi ir nepieciešama ticama vaislas bulļu vērtējuma iegūšanai un paša dzīvnieka atbilstošas izcelsmes apliecināšanai.

Izcelsmi nosaka izmantojot DNS testu, kas nekļūdīgi apliecina atbilstību vai neatbilstību norādītajiem vecākiem.

Izcelsme ar DNS metodi jāapstiprina:

1. veicot izcelsmes datu virspārbaudzi, izlases kārtībā katram 50. ciltsgrāmatā ierakstītam sievišķās kārtas dzīvniekam. Ja šis dzīvnieks vai tā māte nav dzīva, tiek izvēlēts pēc saraksta nākamais ciltsgrāmatā uzņemtais dzīvnieks;
2. visiem vaislas bulļiem;
3. dzīvniekiem, kuru īpašnieks to individuāli pieprasījis.

8. SNIEGUMA PĀRBAUDES KĀRTĪBA

Snieguma pārbaude tiek veikta saskaņā ar spēkā esošiem MK noteikumiem par “*Slaucamo govju un slaucamo kazu pārbaudzības un snieguma pārbaudes kārtību*”.

Snieguma pārbaude pamatā sastāv no trim daļām:

1. piena pārbaudzības datu iegūšana;
2. eksterjera vērtēšana, kas tiek veikta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem, starptautiskās dzīvnieku pārbaudzības organizācijas (ICAR) vadlīnijām un programmas 1. pielikumu;
3. ciltsvērtību noteikšana piena šķirņu liellopiem LAD, saskaņā ar ICAR un starptautiskās bulļu novērtēšanas organizācijas (INTERBULL) nosacījumiem. Ciltsvērtības tiek aprēķinātas pēc piena produktivitātes, somatisko šūnu skaita, ķermeņa uzbūves, piena atdeves ātruma un temperamenta pazīmēm. Ciltsvērtību novērtēšanā tiek izmantota datu centrā uzkrātā pārbaudzības un eksterjera vērtēšanas informācija. Novērtēšanas procesā iekļauta visa iespējamā izcelsmes informācija, nenosakot kā kritēriju minimālo un maksimālo paaudžu skaitu. Ja dzīvnieka māte un/vai tēvs nav zināmi, definē fiksētās ģenētiskās grupas, kas apkopo visus dzīvniekus, ņemot vērā šķirni, dzimumu un dzīvnieka dzimšanas gadu. Novērtēšanu veic 3 reizes gadā, saskaņā ar INTERBULL noteikto grafiku, rezultātus publicējot datu centra interneta mājas lapā.

Ganāmpulkā piena pārbaudzība tiek veikta visām vienām mērķim un vienā novietnē turētām govīm. Snieguma pārbaude tiek veikta visām govīm, ar kurām īsteno audzēšanas programmu, saimniecības līmenī pieņemot lēmumu, kuri dzīvnieki nepieciešami programmas īstenošanas turpināšanai.

9. ŠĶIRNES IZKOPŠANA

Veiksmīgai šķirnes izkopšanai nepieciešams veikt izlasi un atlasī. Izvēloties mātes un tēvus vaislas dzīvnieku ataudzēšanai, nepieciešams ņemt vērā izcelsmi, aprēķinātos ciltsvērtību indeksus, eksterjera pazīmju vērtējumus, kā arī citu papildus informāciju, kas ir pieejama, piemēram, genoma rezultātus, slimības vēsturi un citus individuālos dzīvnieka datus, kas ļauj ātrāk sasniegt ciltsdarba un ganāmpulka izvirzītos mērķus.

Lai sasniegtu izvirzītos uzdevumus, ganāmpulkos ieteicams izmantot pāru atlasē programmu. Šī programma palīdz izprast katra ganāmpulka individuālo situāciju un pazīmes, kuras nepieciešamas uzlabot konkrētajā ganāmpulkā.

Ieguvums no pāru atlasē:

1. Katrai govij, to individuāli izvērtējot, tiek atlasīti viens līdz trīs piemērotākie vaislinieki,
2. Inbrīdina kontrole,
3. Ģenētisko kļūdu (nevēlamie recesīvie gēni, haplotipi) kontrole.

Latvijā Švices šķirnes uzlabošanu var veikt, audzējot tīršķirnē. Tas nozīmē, ka tīršķirnes Švices sievišķajam dzīvniekam pārošanai izvēlas tīršķirnes Švices vīrišķo dzīvnieku.

10. CILTSGRĀMATAS KĀRTOŠANAS METODIKA

Ciltsgrāmata ir informācijas krājums par dzīvnieku izcelsmi, snieguma rezultātiem un ciltsvērtību. Šāda informācija nepieciešama, lai veiktu selekcijas rezultātu apkopošanu un analīzi. Pamatojoties uz šiem datiem, tiek noteikti turpmākie selekcijas kritēriji, to sasniegšanas iespējas un ciltsdarba programmas izstrādāšana. Ciltsgrāmatā ieraksta tikai audzēšanas programmā pakļautos dzīvniekus, kuri izaudzēti saskaņā ar biedrības audzēšanas programmu un atbilst noteiktiem rādītājiem un ir apzīmēti normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Šķirnes kods: SV vai OB

Ciltsgrāmatu kārto Biedrība “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija” saskaņā ar Dzīvnieku audzēšanas regulu (ES) 2016/1012 un spēkā esošiem MK noteikumiem par „*Liellopu, cūku, aitu, kazu un zirgu šķirņu ciltsgrāmatas un krustojuma cūku ciltsreģistra kārtošanas noteikumi*”. Pamatojoties uz šiem normatīvajiem aktiem, ciltsgrāmatai ir divas daļas – pamatdaļa (A) un papilddaļa (B).

Govis un vaisliniekus ciltsgrāmatā ieraksta un paaugstina klasi kārtībā, par ko organizācija vienojusies ar ganāmpulka vai bioproduktu īpašnieku.

Pamatdaļā (A) ietilpst:

- ciltsgrāmatas numuri, kurus piešķir vīriešu kārtas dzīvniekiem;
- trīs klases - “A1”, “A2” un “A3”, kurās ieraksta sieviešu kārtas dzīvniekus.

10.1. Ciltsgrāmatas pamatdaļā (A) ieraksta dzīvnieku, ja:

a) tam ir šķirnei atbilstoša izcelsme (šķirnes nosaukums SV vai OB):

- 3 paaudzēs (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte, mātes mātes māte, mātes mātes tēvs);
- 2 paaudzēs - ievestiem dzīvniekiem (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte), ja dzīvniekam ir izsniegts zootehniskais sertifikāts;

b) tā vecāki un vecvecāki (māte, tēvs, mātes tēvs, mātes māte, tēva tēvs, tēva māte) ierakstīti Švices šķirnes ciltsgrāmatas pamatdaļā vai ierakstīti Sarkanās šķirņu grupas ciltsgrāmatas pamatdaļā (LVS) līdz **01.07.2024.** Ārzemju izcelsmes priekštečiem var nebūt norādes par ierakstīšanu ciltsgrāmatā;

c) tam ir veikta eksterjera lineārā vērtēšana;

d) tas ir sasniedzis vismaz 12 mēnešu vecumu;

e) vīrišķās kārtas dzīvniekiem - ir apstiprināta paternitāte un maternitāte ar DNS vai līdzvērtīgu testu; vai ja pēc 01.11.2018. dzīvnieks (sievīšķās vai vīrišķās kārtas) ir ievests Latvijā ar zootehnisko sertifikātu kā tīršķirnes dzīvnieks.

Vīriešu kārtas dzīvnieki atbilst 10.1. punkta a, b, d un e apakšpunktiem.

Sieviešu kārtas dzīvniekiem:

A1 - dzīvnieki atbilst 10.1. punkta a, b, c, d apakšpunktiem un 1.tabulas A1 produktivitātes prasībām.

A2 - dzīvnieki atbilst 10.1. punkta a, b, c, d apakšpunktiem un 1.tabulas A2 produktivitātes prasībām.

A3 - dzīvnieki atbilst 10.1. punkta a, b un d apakšpunktiem.

Šie nosacījumi ir attiecināmi uz dzīvniekiem un to reproduktīvajiem produktiem.

1.tabula

Minimālās standartaizprasības Švices šķirnes govju ierakstīšanai ciltsgrāmatā

Laktācija	A1		A2		A3	
	Izslaukums, kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslaukums, kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg	Izslaukums, kg	Piena tauku un olbaltumv. summa, kg
1.	8000	616	6500	501	-	-
2.	8500	655	7000	539	-	-
3. un vec.	9000	693	7500	578	-	-

Govs ražību vērtē, ņemot vērā standartlaktāciju ar augstāko produktivitāti, neatkarīgi no noslēgto laktāciju skaita.

Ciltsgrāmatas papilddaļā (B) ieraksta tikai sieviešu kārtas dzīvnieku, ja:

- tās vecāki (māte, tēvs) ir ar SV vai OB šķirnes nosaukumu;
- tai ir Švices šķirnes (SV) vai Šveices brūnā (OB) šķirnes nosaukums un atbilstoša apmatojuma krāsa (brūna, pelēka vai zeltaina);
- tai vai tās mātei tiek veikta snieguma pārbaude;

Papilddaļā ierakstītu dzīvnieku sievišķās kārtas pēcnācēja statusu paaugstina uz pamatdaļu, ja:

- māte un mātesmāte ierakstītas Švices šķirnes ciltsgrāmatas papilddaļā vai māte un mātesmāte ierakstītas Sarkanās šķirņu grupas ciltsgrāmatas papilddaļā (LVS) līdz **01.07.2024**;
- tēvs un mātes tēvs ierakstīti Švices šķirnes ciltsgrāmatas pamatdaļā vai tēvs un mātes tēvs ierakstīti Sarkanās šķirnes ciltsgrāmatas pamatdaļā (LVS) līdz **01.07.2024**;
- trīs paaudzēs ir šķirnei atbilstoša izcelsme.

XX un XP govīs ciltsgrāmatā netiek uzņemtas.

Ciltsgrāmatā var ierakstīt arī govīs, kuras uz ierakstīšanas brīdi ir likvidētas.

11. VAISLINIEKA UN VAISLAS MATERIĀLA SERTIFIKĀCIJA

Vaislinieka izmantošanas sertifikātu reģistrē un izsniedz saskaņā ar spēkā esošiem MK noteikumiem par „*Liellopu, cūku, aitū, kazu un zirgu vaislinieku un to vaislas materiāla sertifikācijas kārtību*”

Sertificēšanas galvenais kritērijs ir vaislinieka ciltsvērtība. Sertifikācija jāveic pirms izmantošanas uzsākšanas.

11.1. Minimālās prasības vaislinieku sertifikācijai izmantošanai dabīgajā lecināšanā:

- ierakstīts ciltsgrāmatas pamatdaļā;
- mātes ražība un indeksi atbilst 2. tabulas rādītājiem;
- veikta eksterjera lineārā vērtēšana;
- veikti veterinārie izmeklējumi, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi;
- izsniegts zootehniskais sertifikāts, ja dzīvnieks ir iegādāts no cita ganāmpulka vai citas valsts.

2.tabula

Minimālās prasības dabīgā lecināšanā sertificējamā vaislinieka mātei

Rādītāji				
Indeksi				Piena tauku un olbaltumvielu summa, kg
Selekcijas	Ražības	Veselības	Ķermeņa uzbūves	
100	100	100	100	616

Govs indeksus vērtē, ņemot vērā pēdējo oficiālo vērtējumu, kas ir pieejamas LAD datu bāzē, bet govs piena tauku un olbaltumvielu summu vērtē, ņemot vērā standartlaktāciju ar augstāko produktivitāti, neatkarīgi no noslēgto laktāciju skaita.

Atkāpes no minimālo rādītāju prasībām pieļaujamas tikai ar biedrības speciālistu pamatotu atzinumu gadījumos, ja netiek izpildītas minimālās ciltsvērtības prasības vienā indeksā un tā vērtība nav mazāka par 95 punktiem.

Vaislinieks var neatbilst 11.1. punkta b apakšpunktam, ja vaisliniekam ir veikts genoma vērtējums un tas atbilst 11.2. punkta prasībām.

11.2. Prasības novērtētu (ar genoma vērtējumu vai pēc pēcnācēju kvalitātes; vietējo vai importētu) vaislinieku sertifikācijai izmantošanai mākslīgajā apsēklošanā:

- ierakstīts ciltsgrāmatas pamatdaļā (balstoties uz iesniegumu);
- novērtētas ciltsvērtības (pēc pēcnācēju kvalitātes vai pēc genoma), kurām par bāzi izmantota CDCB (*Council on Dairy Cattle Breeding*)¹ Švices šķirnes populācijas vidējās vērtības, un to rādītāji atbilst vismaz divām no sekojošām prasībām:
 - izslaukuma palielinājums - ar pozitīvu vērtējumu;
 - piena satura rādītāji - ar pozitīvu vērtējumu;
 - piena tauku un olbaltumvielu daudzums - ar pozitīvu vērtējumu;
 - eksterjera kopvērtējums (PTAT) - ar pozitīvu vērtējumu.
- izsniegts zootehniskais sertifikāts;
- veikti veterinārie izmeklējumi, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi.

11.3. Vaisliniekam, kura vērtējums pēc pēcnācēju kvalitātes ir iegūts Latvijā, atkārtotu izmantošanas sertifikātu, pēc pēdējā oficiālā vērtējuma datiem:

- izdod uz izmantošanas laiku, kas nav īsāks par izmantošanas laiku sākotnējā sertifikācijā, ja izslaukuma un piena satura rādītāji novērtēti pozitīvi.
- izdod uz ierobežotu izmantošanas laiku līdz 6 mēnešiem, ja izslaukuma un piena satura rādītāji

¹ CDCB datubāze - <https://webconnect.uscdcb.com/#/summary-stats/breed-means-bases-heterosis-inbreeding-regressions>

novērtēti negatīvi, bet SI ir virs 100;

3. nepagarina, ja visi iepriekš minētie rādītāji ir novērtēti negatīvi.

11.4. Vaislinieka izmantošanas sertifikātu saņemšanai, īpašnieks griežas organizācijā, iesniedzot šādus dokumentus:

a) iesniegumu:

- ja vaislinieku paredzēts izmantot dabīgajai lecināšanai - norādot, kurā ganāmpulkā vaislinieks tiks izmantots;
- ja vaislinieku paredzēts izmantot mākslīgajā apsēklošanā - norādot izmantošanas teritoriju.

b) aizpildītu vaislinieka ciltskartiņas kopiju;

c) vaislinieka zootehnisko sertifikātu, ja dzīvnieks ir iegādāts no cita ganāmpulka vai citas valsts;

d) veterinārā sertifikāta kopiju vai dokumentu, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi;

e) testēšanas pārskatu, kas apstiprina vaislinieka izcelsmi (DNS vai līdzvērtīgas analīzes rezultātus, buļļa DNS sertifikātu);

f) izmantošanas sertifikāta saņemšanai dokumentus nepieciešams iesniegt organizācijā mēnesi pirms paredzētā buļļa izmantošanas termiņa. Izmantošanas sertifikāta derīguma termiņu nosaka audzētāju organizācijas lēmēj institūcija.

11.5. Vaislinieka izmantošanas sertifikāta izmantošanas termiņa pagarināšanai, īpašnieks vēršas organizācijā, iesniedzot šādus dokumentus:

a) iesniegumu:

- ja vaislinieku paredzēts izmantot dabīgajai lecināšanai - norādot, kurā ganāmpulkā vaislinieks tiks izmantots;
- ja vaislinieku paredzēts izmantot mākslīgajā apsēklošanā - norādot izmantošanas teritoriju.

b) dabīgai lecināšanai paredzētam vaisliniekam veterinārā sertifikāta kopiju vai dokumentu, kas apliecina dzīvnieku infekcijas slimību valsts uzraudzības plānā noteikto obligāto pasākumu izpildi;

c) mākslīgajā apsēklošanā izmantojamiem vaisliniekiem - vaislinieka ciltsvērtības novērtējumu;

d) izmantošanas sertifikāta termiņa pagarināšanai dokumentus nepieciešams iesniegt organizācijā mēnesi pirms paredzētā buļļa izmantošanas termiņa. Izmantošanas sertifikāta derīguma termiņu nosaka audzētāju organizācijas lēmēj institūcija.

12. ZOOTEHNISKĀ CERTIFIKĀTA UN IZCELSMES APLIECINĀJUMA IZSNIEGŠANAS KĀRTĪBA

LHA izsniedz zootehniskos sertifikātus vai izcelsmes apliecinājumus pēc dzīvnieka īpašnieka pieprasījuma. Lai saņemtu zootehnisko sertifikātu vai izcelsmes apliecinājumu, lauksaimniecības dzīvnieka vai tā vaislas materiāla īpašnieks LHA iesniedz iesniegumu pēc 2. pielikumā ievietotās veidlapas parauga.

LHA mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē lauksaimniecības dzīvnieka vai tā vaislas materiāla izcelsmi, sagatavo un izsniedz iesnieguma iesniedzējam:

- zootehnisko sertifikātu vai izcelsmes apliecinājumu;
- papīra vai elektroniska dokumenta formā paziņojumu par lēmumu neizsniegt zootehnisko sertifikātu, ja iesniegumā minētais dzīvnieks nav tīršķirnes.

Zootehniskais sertifikāts tiek izsniegts 3. pielikumā attēlotajā formā, kas izstrādāta atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Izcelsmes apliecinājums (4. pielikums) kalpo kā informatīvs dokuments par dzīvnieka izcelsmi un snieguma pārbaudes rezultātiem, tas var tikt pievienots zootehniskajam sertifikātam kā

papilddokuments plašākas informācijas iegūšanai.

13. KĀRTĪBA AUDZĒŠANAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANĀ

Švices šķirnes audzēšanas programma tiek īstenota visā Latvijas Republikas teritorijā, bet ganāmpulkā audzēšanas programma tiek īstenota slēdzot vienošanos (5.pielikums) par programmas īstenošanu, ja biedrības statūtos nav noteikts citādāk.

Biedrība LHA vienojusies ar ganāmpulka īpašnieku par Audzēšanas programmas realizēšanu, veic atbilstošo dzīvnieku reģistrēšanu ciltsgrāmatā.

Dzīvnieku skaits audzēšanas programmas īstenošanai:

Švices šķirnes govju audzēšanas programmas īstenošanai nepieciešams ne mazāk kā 150 dzīvnieku.

PIELIKUMI

Švices šķirņu govju eksterjera pazīmju optimālās izpausmes un vērtēšanas metodika

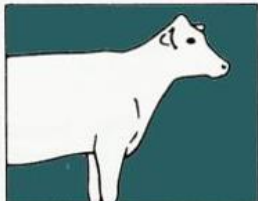
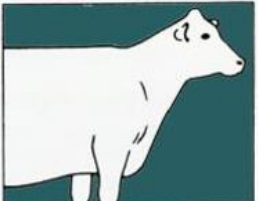
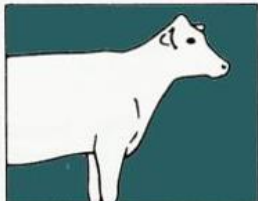
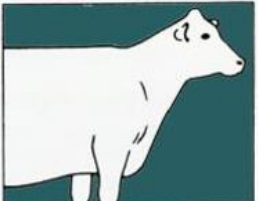
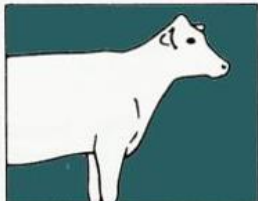
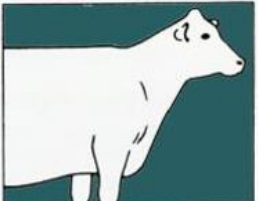
Nr. p. k.	Eksterjera pazīme	Eksterjera pazīmju izpausmes diapazoni un vērtējuma punkti		
		minimālais (1)	maksimālais (9)	optimālais punktu skaits
1.	Ribu struktūra	šauras stāvas	izliektas slīpas	6
2.	Ķermeņa dziļums	sekls	dziļš	7
3.	Krūšu platums	šaurš	plats	9
4.	Krustu platums	šaurš	plats	9
5.	Krustu slīpums	pacelts	nolaidens	6
6.	Pakaļkājas sānskatā	stāvas	zobenveida	5
7.	Pakaļkājas no aizmugures	satuvinātas	Izliektas uz āru	8
8.	Gaita	Īss solis- stipri uz malu	garš solis- taisns uz priekšu	9
9.	Nagu leņķis	slīps	stāvs	5
10.	Tesmeņa priekšdaļa	īsa	gara	9
11.	Tesmeņa dziļums	dziļš	sekls	5
12.	Tesmeņa aizmugurējais augstums	mazs	liels	9
13.	Tesmeņa aizmugurējais platums	šaurš	plats	9
14.	Centrālā saite	vāja	stingra	6
15.	Tesmeņa pieslēgums	vājš	ciešš	9
16.	Pupu garums	īss	garš	5
17.	Aizmugurējo pupu izvietojums	attālināts	ciešš	5
18.	Priekšējo pupu izvietojums	attālināts	ciešš	5
19.	Piena atdeves ātrums	lēns	ļoti ātrs	6
20.	Temperaments	ļoti nervozs	flegmatisks	5
21.	Priekškāju nagu izvietojums	izvērsti	paralēli	9
22.	Tesmeņa ceturkšņu balanss	aizmugurējie zemāki	priekšējie zemāki	4

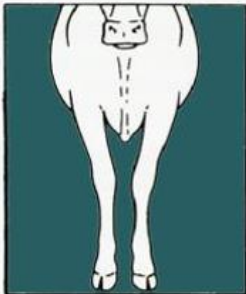
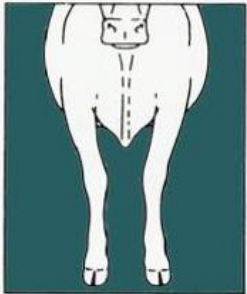
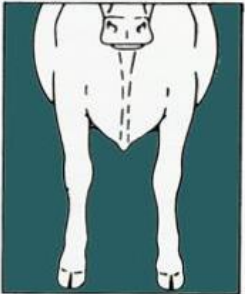
Krustu augstums.

Tiek vērtēts augstums no gūžas kaulu pauguru vidus līdz zemei. Vērtēšanas skala: 132 cm - 152 cm;

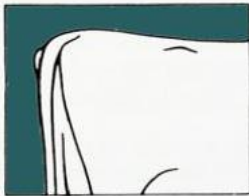
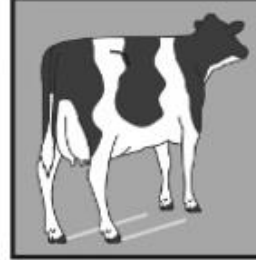

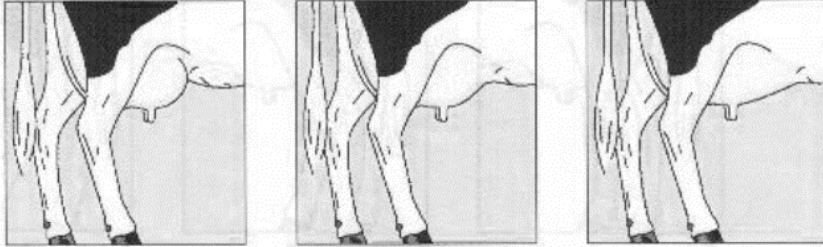
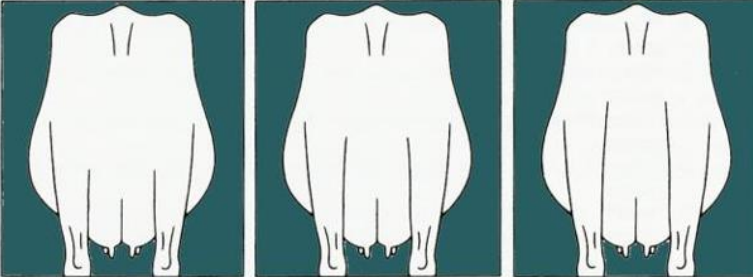
1. Ribu struktūra Tiek vērtēts ribu leņķis un izvietojums, nav vēlami rupji kauli. 1 = ļoti rupjš 9 = smalks	
	1 = ļoti rupjš Optimālais vērtējums: 6 9 = smalks

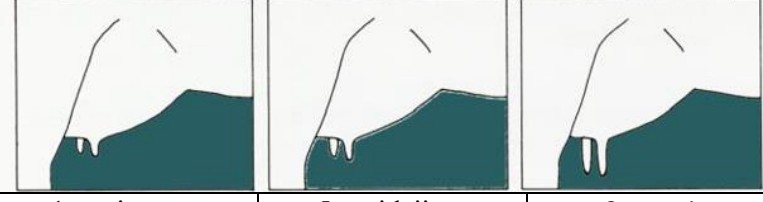
2. Ķermeņa dziļums Tiek vērtēts attālums starp mugurkaulu un ķermeņa apakšu tā dziļākajā vietā. Atkarīgs no auguma. Vērtēšanas skala- optisks vērtējums saistībā ar dzīvnieka kopējo izskatu. 1-3 = sekls 4-6 = vidējs 7-9 = dziļš	<table><tr><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td>1 = sekls</td><td>5 = vidējs</td><td>9 = dziļš</td></tr></table> Optimālais vērtējums: 7				1 = sekls	5 = vidējs	9 = dziļš
							
1 = sekls	5 = vidējs	9 = dziļš					

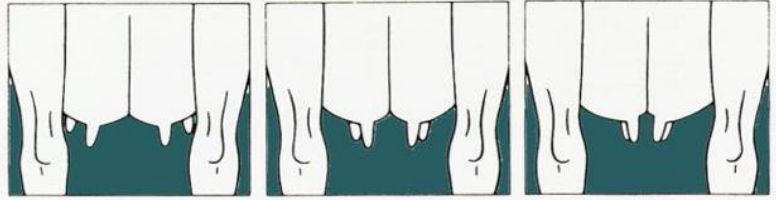
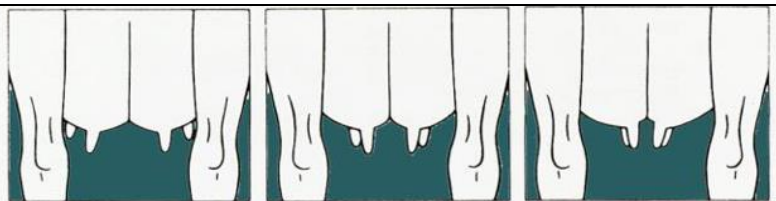
3. Krūšu platums Tiek vērtēts attālums starp priekškājām to augšdaļā. Vērtēšanas skala: 13 cm - 29 cm; 2 cm punktā. 1-3 = šaurs 4-6 = vidējs 7-9 = plats			
			
			
	1 = šaurs	5 = vidējs	9 = plats
	Optimālais vērtējums: 9		

4. Krustu platums Tiek vērtēts attālums starp visvairāk izvirzītajiem sēžas kaulu pauguru punktiem. Vērtēšanas skala: šaurs, plats; 10 cm - 26 cm; 2 cm punktā. 1-3 = šaurs 4-6 = vidējs 7-9 = plats			
	1 = šaurs	5 = vidējs	9 = plats
	Optimālais vērtējums: 9		

5. Krustu slīpums Tiek vērtēts attālums starp gūžas kaulu pauguru un sēdes kaulu pauguriem, Vērtēšanas skala: pacelts, nolaidens. 1 = augsti sēdes kauli +5 cm 4 = līmenis +0 cm 6 = ideālais slīpums -5 cm 7 = mērens slīpums -10 cm 9 = spēcīgi nolaidens -15 cm			
	1 = spēcīgi pacelts	5 = viegli slīps	9 = spēcīgi nolaidens
Optimālais vērtējums: 6			
6. Pakaļkājas sānskatā Tiek vērtēts sānu leņķis pakaļkājas locītavas priekšpusē. Vērtēšanas skala: stāvas, zobenveida. 1 = ļoti stāvas 3 = gandrīz taisnas 5 = viegli ieliektas – ideālais 7 = mēreni saliektas 9 = ļoti saliektas (zobenveida)			
	1= stāvas	5= vidējas	9= ar lielu leņķi
Optimālais vērtējums: 5			
7. Pakaļkājas no aizmugures Tiek vērtēts virziens no pēdas uz ķermeni. Vērtēšanas skala: satuvinātas, paralēlas. 1 = ekstrēmi X-veida 6 = viegli satuvinātas 8 = paralēlas 9 = viegli ieliektas uz āru.			
	1= ekstrēmi X-veida	6= viegli ieliektas	8 = paralēlas
Optimālais vērtējums: 9			
8. Gaita Tiek vērtēta kāju un nagu izmantošana, pakaļkāju soļa garums un speršanas virziens. Vērtēšanas skala: īss solis-stipri uz malu, garš solis-taisni uz priekšu. 1 = ļoti īss solis, sperts uz āru 5 = vidējs solis, sperts nedaudz uz āru 9 = ļoti garš solis, pakaļkājas liktas paralēli			
	1 = ļoti īss solis, sperts uz āru	5 = vidējs solis, sperts nedaudz uz āru	9 = ļoti garš solis, pakaļkājas liktas paralēli
Optimālais vērtējums: 9			
9. Naga leņķis Vērtēts tiek pakaļkāju naga leņķis no zemes līdz apmatojuma līnijai. Vērtējuma skala: slīps, stāvs. (3° = 1p.) 1 = 33 grādi, ļoti zems leņķis 5 = 45 grādi, vidējs leņķis 9 = 57 grādi, ļoti stāvs nags			
	1 = 33 grādi, ļoti zems leņķis	5 = 45 grādi, vidējs leņķis	9 = 57 grādi, ļoti stāvs nags
Optimālais vērtējums: 5			

10. Tesmeņa priekšdaļa Tiek vērtēts tesmeņa priekšdaļas garums. 1-3 = īss 4-6 = vidējs 7-9 = garš	 1 = īss 5 = vidējs 9 = garš Optimālais vērtējums: 9
11. Tesmeņa dziļums Tiek vērtēts attālums no tesmenis apakšas līdz pakaļkāju locītavai. Vērtēšanas skala: dziļš, sekls. Vērtēšanas skala: līmenī = 3 punktiem, katra 2,5 cm starpība maina rezultātu par 1 punktu. 1 = 5 cm zem lecamās locītavas 3 = līmenī ar lecamo locītavu 5 = 5 cm virs lecamās locītavas 9 = ļoti augsts, sekls (15cm virs lecamās locītavas)	 1 = zem lecamās locītavas 5 = vidējs 9 = augsts Optimālais vērtējums: 5
12. Tesmeņa aizmugurējais augstums Tiek vērtēts attālums starp vulvu un piena sekrēcijas audiem, vērtē saistībā ar dzīvnieka augstumu. Vērtēšanas skala: mazs, liels; 1 = ļoti zems – 33+ cm 3= zems – 28 cm 5= vidēji augsts – 23 cm 7= augsts – 18 cm 9 = ļoti augsts – 13 cm	 1 = ļoti zems 5 = vidējs 9 = ļoti augsts Optimālais vērtējums: 9
13. Tesmeņa aizmugurējais platums Plats tesmenis, labi novietots pakaļkāju starpā. Vērtēšanas skala: šaurs, plats. Pazīmi vērtē tesmeņa piestiprinājuma vietā pie ķermeņa. 1 = ļoti šaurs – 11,4cm 3 = šaurs – 15 cm 5 = vidēji plats – 19 cm 7 = plats – 22.8 cm 8 = ļoti plats – 26.6 cm	 1 = šaurs 5 = vidējs 9 = plats Optimālais vērtējums: 9

14. Centrālā saite Tiek vērtēts centrālās saites dziļums starp pakalējiem pupiem. Vērtēšanas skala: vāja, stingra. 1 = nav plaisas 2 = līdzens 0 cm 3 = neliels dziļums 0,9 cm 4 = 1,7 cm 5 = sadalīts uz pusēm un sprauga 2,6 cm 6 = 3,4 cm 7 = dziļa saite 4,3 cm 8 = 5,1 cm 9 = ļoti dziļa saite 9,4 cm	 1 = vāja 5 = vidēja 9 = stingra Optimālais vērtējums: 6
15. Tesmeņa priekšdaļas pieslēgums Tiek vērtēts tesmeņa priekšdaļas pieslēguma spēcīgums pie abdominālās sienas. Vērtējuma skala: nepastāv lineārs vērtējums centimetros. 1 = ļoti vaļīgs, vājš 3 = vaļīgs, vājš 5 = spēcīgs piestiprināts 7 = ļoti spēcīgi piestiprināts 9 = īpaši cieši un stingri piestiprināti	 1 = ļoti vājš 5 = vidējs 9 = spēcīgs Optimālais vērtējums: 9
16. Pupu garums Tiek vērtēts priekšējo pupu garums. Vērtēšanas skala: īsi, gari. 1 = ļoti īss — 1,9 cm 3 = vidēji īss — 3,8 cm 5 = vidējais garums — 5,7 cm 7 = garš — 7,6 cm 9 = īpaši garš — 9,5 cm	 1 = īsi 5 = vidēji 9 = gari Optimālais vērtējums: 5

17. Aizmugurējo pupu izvietojuums Tiek vērtēts pakalējo pupu novietojuums attiecībā pret ceturkšņa centru. Vērtēšanas skala: attālināts, ciešs; (4 punkti nozīmē pupu novietojuumu ceturkšņa vidū) 1 = Pupa pamatne ārkārtīgi plata 3 = novietoti mēreni virzienā uz āru (plati) 5 = novietoti nedaudz virzienā uz ārpusi 6 = novietoti centrā 7 = nedaudz novietoti uz iekšpusi (tuvu) 9 = Pupa pamatne ļoti cieša			
	1= ļoti tālu uz ārpusi	5 = centrēti	9= satuvināti
Optimālais vērtējums: 5			
18. Priekšējo pupu izvietojuums Tiek vērtēts priekšējo pupu novietojuums no priekšējo ceturkšņu vidus. Vērtēšanas skala: attālināts, ciešs. 1 = Pupa pamatne ārkārtīgi plata 3 = novietoti mēreni virzienā uz āru (plati) 5 = novietoti nedaudz virzienā uz ārpusi 6 = novietoti centrā 7 = nedaudz novietoti uz iekšpusi (tuvu) 9 = Pupa pamatne ļoti cieša			
	1 = vērsti uz ārpusi	5 = centrēti	9 = satuvināti
Optimālais vērtējums: 5			

19., 20. Pazīme. **Piena atdeves ātrumu un temperamentu** novērtē pēc punktu skalas.

2.pielikums

Paraugs - Iesniegums zootehniskā sertifikāta saņemšanai

Biedrībai "Latvijas Holšteinas šķirnes
lopu audzētāju asociācija"
Rīgas iela 38-6, Valmiera
LV-4201

Iesniegums zootehniskā sertifikāta un izcelsmes apliecinājumu saņemšanai

Iesniedzējs: _____

(Fiziskai personai – vārds, uzvārds, personas kods, juridiskai personai – nosaukums, reģistrācijas numurs)

Adrese: _____

Ganāmpulka reģistrācijas nr.: _____

Lūdzu izsniegt:

- ☐ zootehniskos sertifikātus
- ☐ zootehniskos sertifikātus + izcelsmes apliecinājumus
- ☐ izcelsmes apliecinājumus

sekojošiem liellopiem:

N.p.k.	Identitātes numurs	Vārds
1.		
2.		
3.		

Datums _____

Paraksts _____
(atšifrējums)

Zootechnical certificate, in accordance with Regulation (EU) 2016/1012, for trade in purebred breeding animals of the following species: a) bovine species (Bos taurus, Bos indicus, Bubalus bubalis)		
		Certificate number:
1. Name of issuing breed society/competent authority Biedrība "Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija", Rīgas iela 38-6, Valmiera, LV-4201 www.holsteingovis.lv, e-mail: lha@valm.lv, tel. +37164222707		
2. Name of breeding book:		3. Name of breed of purebred breeding animal:
4. Class within the main section of the breeding book where animal is entered:		
5. Sex of animal:		6. Breeding book number of animal:
7. Identification of purebred breeding animal		8. Identity verification
7.1. System:		8.1. Method:
7.2. Individual identification number:		8.2. Result:
7.3. Animal health identification number:		
7.4. Name:		
9. Date and country of birth of animal:		
10. Name, address and email address of breeder:		
11. Name, address and email address of owner:		
12. The pedigree of the purebred breeding animal		
12.1. Sire		12.1.1. Paternal Gandsire
Name:		Name:
ID number:		ID number:
Breeding book number and section:		Breeding book number and section:
		12.1.2. Paternal Ganddam
Name:		Name:
ID number:		ID number:
Breeding book number and section:		Breeding book number and section:
12.2. Dam		12.2.1. Paternal Gandsire
Name:		Name:
ID number:		ID number:
Breeding book number and section:		Breeding book number and section:
		12.2.2. Paternal Ganddam
Name:		Name:
ID number:		ID number:
Breeding book number and section:		Breeding book number and section:
13. Additional information		
13.1. Results of performance testing:		
13.2. Up-to-date results of the genetic evaluation carried out last on:		
13.3. Genetic defects and genetic peculiarities of the animal in relation to the breeding programme:		
13.4. Other relevant information:		
14. Insemination/mating		
14.1. Date:		
14.2. Identification of the fertilising male:		
14.2.1 Individual identification number:		
14.2.2 Name:		
14.2.3 System of identity verification and result:		
15.1. Done at:		15.2. on:
15.3. Name and capacity of the signatory: JĀNIS GRASBERGS BIEDRĪBAS "LATVIJAS HOLŠTEINAS ŠĶIRNES LOPU AUDZĒTĀJU ASOCIĀCIJA" VALDES PRIEKŠSĒDĒTĀJS		
15.4. Signature:		

Dzīvnieka izcelsmes apliecinājums

Pedigree affirmation Nr. A /2024

[illegible]

VIENOŠANĀS Nr. _____

par biedrības “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija”
Švices šķirnes govju audzēšanas programmas īstenošanu

Valmierā,

20__ . gada __ . _____

Šī vienošanās ir noslēgta starp:

biedrību “Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija”, Reģ. Nr. 40008034236, Rīgas ielā 38-6, Valmierā, LV-4201, kuru pamatojoties Statūtiem, pārstāv Valdes priekšsēdētājs **Jānis Grasbergs**, turpmāk Vienošanās tekstā saukts Biedrība, no vienas puses, un *Audzēšanas programmas īstenoātājs, uzņēmuma nosaukums, ganāmpulka numurs, Reģ. nr., adrese:*

_____ tās amatpersonas _____ personā, turpmāk saukts Audzētājs, no otras puses, kopā turpmāk saukti Puses.

1. Sākot ar brīdi, kad abas Puses parakstījušas šo Vienošanos:

1.1. Biedrībai ir pienākums:

- 1.1.1. Ievērot Audzētāja tiesības, kas reglamentētas Biedrības Statūtos vai Švices šķirnes govju audzēšanas programmas īstenošanas reglamentā;
- 1.1.2. Nodrošināt audzēšanas programmā iekļauto govju eksterjera lineāro vērtēšanu Audzētāja ganāmpulkā atbilstoši Ministru Kabineta noteikumiem “Slaucamo govju un slaucamo kazu pārraudzības un snieguma pārbaudes kārtība”;
- 1.1.3. Nodrošināt regulāru ganāmpulka govju un teļu ierakstīšanu ciltsgrāmatā un ciltsgrāmatā uzņemto govju klases paaugstināšanu, izvērtējot dzīvnieku sniegumu.

1.2. Audzētājam ir pienākums:

- 1.2.1. Īstenot Švices šķirnes govju audzēšanas programmu, ievērojot visas prasības, kas attiecināmas uz Audzētāju;
- 1.2.2. Ievērot Audzētāja pienākumus, kas reglamentēti Švices šķirnes govju audzēšanas programmas īstenošanas reglamentā;
- 1.2.3. Ar lineārās vērtēšanas ekspertu saskaņot un nodrošināt apstākļus govju lineārās vērtēšanas darba veikšanai vērtēšanas sarakstā iekļautajiem dzīvniekiem;
- 1.2.4. Gadījumā, ja ganāmpulkā ir no sertificētiem Švices šķirnes vaisliniekiem iegūti sievišķās kārtas dzīvnieki, ar kuriem nav paredzēts īstenot Švices šķirnes govju audzēšanas programmu, iesniegt šo dzīvnieku sarakstu Biedrībai;
- 1.2.5. Pēc Biedrības pieprasījuma noteiktajā termiņā veikt DNS analīzes ciltsgrāmatā ierakstīto dzīvnieku izcelsmes pareizības paškontrolei.

1.3. Biedrībai ir tiesības:

- 1.3.1. Neizsniegt zootehniskos sertifikātus un izcelsmes apliecinājumus, ja Audzētājs neievēro Švices šķirnes govju audzēšanas programmas nosacījumus;
- 1.3.2. Lauzt šo Vienošanos, ja Audzētājs neievēro Švices šķirnes govju audzēšanas programmas īstenošanas reglamenta vai šīs Vienošanās nosacījumus, Audzētājam par to rakstiski paziņojot piecas darba dienas iepriekš.

1.4. Audzētājam ir tiesības:

- 1.4.1. Lauzt šo Vienošanos, Biedrībai par to rakstiski paziņojot brīva iesnieguma formā piecas darba dienas iepriekš.

2. Vienošanās sastādīta latviešu valodā uz 1 (vienas) lapas 2 (divos) eksemplāros, ar vienādu juridisko spēku. Katrai Pusei – viens parakstīts vienošanās eksemplārs.

Pušu paraksti:

LHA valdes priekšsēdētājs:

Audzētājs:

Paraksts (Jānis Grasbergs)

Paraksts

(Paraksta atšifrējums)